

Η ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ

Ζωή Γαβριηλίδου (Επιμέλεια)

- Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. (2015). Brussels, Belgium.
- Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD.
- Universal Design for Learning (2023, March 18). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Universal_Design_for_Learning
- Δημητριάδης, Σ. (2015). Παιχνιδοκεντρική Μάθηση. Στο Σ. Δημητριάδης (Επιμ.) *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/3405>
- Καρατζάς, Α., & Βάμβουκα, Ι. (2022). Καθολικός σχεδιασμός και διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Στο Α. Καρατζάς & Ι. Βάμβουκα (Επιμ.). *Οριοθετώντας τη μάθηση, τις δυσκολίες και τις διαταραχές της ανάγνωσης, της ορθογραφίας και της γραφής*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/8268>
- Τζιμογιάννης, Α., & Σιόρεντα, Α. (2007). Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο Β. Κουλαϊδής (επιμ.), *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης* (σσ. 355-374). Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ.

7. ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Ιφιγένεια Δόση

Κατανοώντας τι σημαίνει να διδάσκω σε φοιτητές και φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες

- Συχνά παρατηρούμε ότι στα ακροατήρια μας υπάρχουν φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες.
- Μπορεί από ντροπή ή από φόβο να μην μας ενημερώσουν για τις δυσκολίες τους και να τους κρίνουμε ως «τεμπέληδες» ή «αδιάφορους».
- Είναι σημαντικό να γνωρίσουμε καλύτερα τις μαθησιακές δυσκολίες, για να μπορέσουμε να βοηθήσουμε τους φοιτητές/φοιτήτριές μας στη μαθητική διαδικασία, ενισχύοντας ταυτόχρονα την αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμησή τους.
- Γνωρίζοντας καλύτερα τις μαθησιακές δυσκολίες θα βελτιώσουμε και θα εμπλουτίσουμε και το δικό μας διδακτικό έργο.

Τι (πρέπει) να γνωρίζουμε

- Οι μαθησιακές δυσκολίες αφορούν σε έναν γενικό όρο που αναφέρεται σε μια ετερογενή ομάδα διαταραχών που γίνονται εμφανείς μέσω των σημαντικών δυσκολιών στην κατάκτηση και χρήση του λόγου (προφορικού & γραπτού).
- Αυτές οι διαταραχές είναι εγγενείς, και παρατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής αυτών των ατόμων. Ωστόσο, στην ενήλικη ζωή τους φαίνεται να έχουν αναπτύξει στρατηγικές συγκαλύψης των δυσκολιών τους (masking strategies).
- Οι γνωστότερες μαθησιακές δυσκολίες είναι η δυσλεξία, δυσγραφία ή/και δυσαριθμησία. Ενώ λιγότερο γνωστή είναι η Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή που έχει αρκετά κοινά χαρακτηριστικά με τη δυσλεξία.
- Οι παραπάνω διαταραχές μπορεί να συνυπάρχουν και με άλλες διαταραχές (λ.χ. Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) ή Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ)). Έτσι, παρατηρούμε συχνά τη συνύπαρξη διαταραχών, δηλαδή συννοσηρότητα.
- Καθώς οι μαθησιακές δυσκολίες εντάσσονται σε ένα φάσμα, εμφανίζουν ετερογενή χαρακτηριστικά. Για αυτόν τον λόγο, σε συνδυασμό με τις περιπτώσεις συννοσηρότητας, το προφίλ των φοιτητών/φοιτητριών με διαταραχές διαφέρει, λιγότερο ή περισσότερο.
- Οι φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές διαταραχές αντιμετωπίζουν ζητήματα οργάνωσης (χώρου, χρόνου και σκέψευων).

- Τα παραπάνω ζητήματα επηρεάζουν την επιχειρηματολογία ή/και τις μαθηματικές δεξιότητες των φοιτητών/φοιτητριών.
- Τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες είναι, συχνά, ιδιαίτερα έξυπνα, όμως παρά τις προσπάθειές τους δυσκολεύονται να επιτύχουν υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις.
- Με αποτέλεσμα, να νιώθουν απογοητευμένοι και να αποφεύγουν, εν τέλει, τη διαδικασία μάθησης.
- Τέλος, πρέπει να θυμόμαστε ότι ο εγκέφαλος αυτών των ατόμων είναι δομημένος και λειτουργεί διαφορετικά από των υπολοίπων φοιτητών/φοιτητριών.

Οι φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες μπορούν να μάθουν, με διαφορετικό τρόπο, ωστόσο, αλλά και να επιτύχουν υψηλές επιδόσεις, με την κατάλληλη αξιολόγηση

Τι μπορούμε να κάνουμε στην τάξη

- Αρχικά, θα πρέπει να γνωρίσουμε καλύτερα τους φοιτητές/φοιτήτριές μας.
- Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε διαδικτυακά εργαλεία (λ.χ. padlet, mentimeter), στα οποία οι απαντήσεις είναι ανώνυμες, για να εντοπίσουμε τα χαρακτηριστικά του ακροατηρίου μας θέτοντας ερωτήσεις, όπως:
 - Τι θα ήθελα να συναντήσω και τι να μην συναντήσω στο μάθημα;
 - Ποια είναι τα θετικά και τα αρνητικά σημεία μου στη διαδικασία της μάθησης;
- Να έχουμε ενεργή τη δυνατότητα απάντησης όχι μόνο κατά τη διάρκεια της διάλεξης αλλά και λίγες ημέρες μετά, για να δώσουμε τη δυνατότητα στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες να απαντήσουν στις ερωτήσεις στον δικό τους χώρο και χρόνο.
- Στη συνέχεια, καλό είναι να αφιερώσουμε περισσότερο χρόνο εκτός μαθήματος στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες. Μπορούμε στις ώρες συνεργασίας μας να κανονίσουμε κάποια συνάντηση, για να πάρουμε περισσότερες πληροφορίες για το γλωσσικό και γνωστικό τους προφίλ, για να προσαρμόσουμε καλύτερα τη διδασκαλία μας και τον τρόπο παρουσίασης του υλικού μας.

Διαφοροποιημένη διδασκαλία

- Κάποιες γενικές καλές πρακτικές είναι οι ακόλουθες:
 - Η οπτικοποίηση και η εξεικόνιση (διαγράμματα, γραφικά, χρώματα, επισημάνσεις, σχήματα, σχεδιαγράμματα, εννοιολογικοί χάρτες, έντονη γραμματοσειρά, χρώματα, χρονοδιαγράμματα, κ.ά.) βοηθούν τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες.
 - Τα άτομα αυτά χρειάζονται περισσότερο χρόνο, για να ολοκληρώσουν μια εργασία ή μια εξέταση.

- Πρέπει να τους δώσουμε σαφείς και κατανοητές οδηγίες που μπορούμε να τις χωρίσουμε σε βήματα. Καλύτερα να δώσουμε οδηγίες προφορικά και γραπτά.
- Η ανατροφοδότηση πρέπει να είναι άμεση, συγκεκριμένη και με απλά λόγια. Εστιάζουμε, αρχικά, στα θετικά σημεία και στη συνέχεια σχολιάζουμε τα σημεία που μπορούν να βελτιωθούν.
- Μπορούμε να επιτρέψουμε στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες να ηχογραφήσουν τη διάλεξή μας ή να δώσουμε σε έντυπη μορφή τα σημαντικότερα σημεία αυτής.
- Βαθμολογούμε τις γραπτές εργασίες μόνο για ιδέες ή δίνουμε δύο βαθμούς (1) για το περιεχόμενο και (2) για την επιμέλεια.
- Επιτρέπουμε στον/στη φοιτητή/φοιτήτρια να παρέχει προφορικές απαντήσεις αντί γραπτές, όταν είναι δυνατόν (λ.χ. στις εξετάσεις).
- Βοηθούμε την οργάνωσή τους, ορίζοντας κανόνες και δίνοντας σαφείς προθεσμίες. Παράλληλα, αν δούμε ότι υπάρχει κάποιο σοβαρό ζήτημα, παραμένουμε ευέλικτοι και αναθεωρούμε τις προθεσμίες μας.
- Υιοθετούμε μια ρουτίνα στη διάλεξή μας, η οποία βοηθά τη μνήμη και ενισχύει τη μάθηση και η οποία θα έχει την ακόλουθη δομή:
 - επανάληψη σημαντικότερων σημείων του προηγούμενου μαθήματος μέσω ερωτήσεων ή ασκήσεων
 - παρουσίαση της διάρθρωσης του νέου μαθήματος
 - παρουσίαση του περιεχομένου του νέου μαθήματος
 - σύνοψη των σημαντικότερων σημείων του νέου μαθήματος
 - ασκήσεις εμπέδωσης των νεοεισερχόμενων πληροφοριών
- Ελαχιστοποιούμε τους περισπασμούς στην αίθουσα ή ζητάμε από τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες με δυσκολίες να καθίσουν στα μπροστινά έδρανα.
- Επιτρέπουμε διαλείμματα ή χρόνο για κίνηση για τους υπερκινητικούς φοιτητές και τις υπερκινητικές φοιτήτριές μας. Πρακτική που θα πρέπει να την έχουμε προσυμφωνήσει σεβόμενοι τα όρια που προαναφέρθηκαν.

Κάθε περίπτωση είναι μοναδική και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται

Γιατί είναι σημαντικό

Είναι σημαντικό να γνωρίσουμε καλύτερα τις μαθησιακές δυσκολίες, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσουμε να εφαρμόσουμε τις κατάλληλες στρατηγικές, ούτως ώστε να προσφέρουμε ένα επιτυχημένο μάθημα.

Θα δημιουργηθεί ένα περιβάλλον ένταξης στην τάξη όπου όλοι οι φοιτητές/φοιτήτριες θα νιώθουν σημαντικοί και ευπρόσδεκτοι.

Οι φοιτητές/φοιτήτριές μας θα νιώθουν καλύτερα, θα ενισχυθεί η αυτοπεποίθησή τους και θα εμπλακούν πιο ενεργά στη μάθηση.

Θα εξελίξουμε και το δικό μας διδακτικό έργο και θα αναπτύξουμε καλύτερες στρατηγικές διδασκαλίας, διαχείρισης και επίλυσης προβλημάτων.

Δημιουργώντας ένα μάθημα για όλους, δημιουργούμε κλίμα ισότητας και ενισχύουμε την αυτοπεποίθηση των φοιτητών/φοιτητριών μας

Αναστοχάσου τις διδακτικές σου πρακτικές

Πρέπει να ψάξουμε και να μάθουμε για την εκάστοτε μαθησιακή δυσκολία αλλά και για τις συνοδές διαταραχές, που μπορεί να έχει ο/η φοιτητής/φοιτήτριά μας.

Κρίνεται σημαντικό να εφαρμόζουμε διαφοροποιημένη διδασκαλία.

Προσπαθούμε να κάνουμε μικρές και σταδιακές αλλαγές στις μεθόδους διδασκαλίας μας.

Πρέπει να έχουμε υψηλούς αλλά όχι ανέφικτους στόχους, για τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες με μαθησιακές δυσκολίες συνυπολογίζοντας τη διαφορετική λειτουργία του εγκεφάλου αυτών των ατόμων.

Καλό είναι στην τελευταία μας διάλεξη να ζητήσουμε από τους/τις φοιτητές/φοιτήτριές μας να αξιολογήσουν το μάθημα απαντώντας ανώνυμα και διαδικτυακά στις τρεις παρακάτω ερωτήσεις, για να μπορούμε να βελτιώσουμε επόμενες διαλέξεις μας:

- Τι πήγε καλά;
- Τι δεν πήγε καλά;
- Τι θα μπορούσε να πάει καλύτερα;

Ο αναστοχασμός είναι το κίνητρο επιτυχημένης διδασκαλίας

Χρήσιμο υλικό

<https://www.ncl.org/wp-content/uploads/2021/02/Distance-Learning-Toolkit-1.pdf>

<https://tech.ed.gov/files/2018/10/18-0158-EducatorToolkit-2018-10-12.pdf>

<https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/disabilities/>

<https://accessiblecampus.ca/tools-resources/educators-tool-kit/teaching-tips/teaching-students-with-learning-disabilities/>

